

Research Article

Predicting EGO Strength and its Characteristics Based on Attachment Styles

Authors

Yavar Toopchi¹, Rasol Roshan chesli^{2*}, Masoud Janbozorgi³

1. M.A in Clinical Psychology Shahed University, Tehran, Iran. toopchi.yavar@gmail.com

2. Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Shahed University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

3. Professor, Department of Psychology, Research Institute of Hawzeh and University, Qom, Iran. psychjan@gmail.com

Abstract

Receive Date:
15/12/2022

Accept Date:
03/05/2023

Introduction: Given the significant impact of the early developmental period on the formation of EGO strength, this study aimed to investigate the predictive role of attachment styles in relation to EGO strength and its subscales, including hope, will, purpose, competence, fidelity, love, care, and wisdom.

Method: This research employs a descriptive correlation methodology. The participants included 250 students from Tehran University and Shahed University who were selected using the convenience sampling method. The Collins and Reid Attachment Style Questionnaires and Markstrom's Ego Strength Questionnaire were used to collect data. Data were analyzed using the Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis.

Result: The correlation results indicate a significant relationship between attachment styles and EGO strength. Furthermore, the multiple regression analysis reveals that this model can predict 33.3% of the variance in EGO strength. The prediction results for the subscales and percentage of change variance are as follows: Hope: 7.30, Will: 9.23, Purpose: 31, Competence: 3.25, Fidelity: 9.13, Love: 3, Care: 9, Wisdom: 5.26.

Discussion and conclusion: The results indicate that the secure attachment style positively predicts EGO strength and its subscales, while the avoidant and anxious attachment styles negatively predict EGO strength and its subscales. These findings demonstrate the significance of secure attachment in predicting ego strength.

Keywords

Attachment style, Secure Attachment, Anxious Attachment, Avoidant Attachment, EGO strength.

Corresponding Author's E-mail

rasolroshan@yahoo.com

پیش‌بینی نیرومندی من و ویژگی‌های آن بر اساس سبک‌های دل‌بستگی

نویسندگان

یاور توپچی^۱، رسول روشن چسلی^{۲*}، مسعود جان‌بزرگی^۳

۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. toopchi.yavar@gmail.com

۲. استاد گروه روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. استاد گروه روان‌شناسی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران. psychjan@gmail.com

چکیده

مقدمه: با توجه به نقش مهم دوران ابتدایی تحول در شکل‌گیری نیرومندی من، پژوهش حاضر با هدف شناسایی نقش سبک‌های دل‌بستگی در پیش‌بینی نیرومندی من و خرده‌مقیاس‌های آن (امید، اراده، هدف، شایستگی، وفاداری، عشق، مراقبت و خرد) انجام شد.

روش: روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. شرکت‌کنندگان شامل ۲۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های تهران و شاهد که به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های سبک دل‌بستگی کولینز و رید و پرسشنامه نیرومندی من مارکستروم استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آزمون ضریب همبستگی و رگرسیون چندگانه تجزیه و تحلیل شدند.

نتایج: نتایج حاصل همبستگی نشان می‌دهد که بین متغیرهای سبک‌های دل‌بستگی و نیرومندی من، همبستگی معنادار وجود دارد و رگرسیون چندگانه هم نشان می‌دهد که این مدل رگرسیونی ۳۳/۳ درصد از تغییرات واریانس نیرومندی من را پیش‌بینی کند. نتایج پیش‌بینی خرده‌مقیاس‌ها و درصد واریانس تغییر به ترتیب عبارت‌اند از امید: ۳۰/۷، اراده: ۲۳/۹، هدف: ۳۱، شایستگی: ۲۵/۳، وفاداری: ۱۳/۹، عشق: ۳، مراقبت: ۹، خرد: ۲۶/۵ است.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج نشان می‌دهد که سبک دل‌بستگی ایمن، نیرومندی من و خرده‌مقیاس‌های آن را با جهت مثبت و سبک دل‌بستگی اجتنابی و اضطرابی نیرومندی من و خرده‌مقیاس‌های آن را با جهت منفی پیش‌بینی می‌کند. این یافته‌ها، اهمیت بحث دل‌بستگی سالم در پیش‌بینی نیرومندی من را نشان می‌دهد.

تاریخ دریافت:
۱۴۰۱/۰۹/۲۴

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۲/۰۲/۱۳

کلیدواژه‌ها

سبک‌های دل‌بستگی، دل‌بستگی ایمن، دل‌بستگی اجتنابی، دل‌بستگی اضطرابی، نیرومندی من.

پست الکترونیکی
نویسنده مسئول

rasolroshan@yahoo.com

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است.

مقدمه

نیرومندی من را با بحث هویت نشان می‌دهد [۱۰]. آنتیس در پژوهش خود نشان داد که نیرومندی من با هویت شغلی رابطه دارد [۱۱]. هویت ساختاری درونی و پویاست که متشکل از اهداف، ارزش‌ها و باورهای شخصی که بر اساس فرایندهای شناختی-اجتماعی به وجود می‌آید [۹].

لذا می‌توان گفت که نیرومندی من و هویت در بحث شخصیت انسان و همچنین سلامت روان نقش مهم و مؤثری دارد. نیرومندی من از ۸ ویژگی ساخته شده است؛ این هشت ویژگی از مراحل تحول روانی-اجتماعی به وجود می‌آید. نظریه تحولی اریکسون بر این پایه استوار است که در هر مرحله، فرد با یک تعارض روانی اجتماعی دچار چالش می‌شود و اگر بتواند از این مرحله سالم عبور کند در این صورت یک سازه روانی ایجاد می‌شود [۱۲]. در هر مرحله نیروی اضدادی نیز وجود دارد. برای مثال امید در مقابل کناره‌گیری است و در برابر اعتماد یک بی‌اعتمادی وجود دارد [۱]. این هشت ویژگی عبارت‌اند از ۱- امید: امید ضروری‌ترین و پایدارترین نیرو و ویژگی من است [۲] و یک سازه اساسی برای زندگی اجتماعی افراد به حساب می‌آید [۱]. امید را می‌توان اولین نیروی مهم تشکیل هویت دانست [۱۳]. در تشکیل امید، نقش مادر و مراقبان کودک و اینکه چگونه نیازهای کودک را ارضا می‌کنند اهمیت دارد، و همین موضوع سبب شکل‌گیری اعتماد در کودک می‌شود [۳]؛ اینکه مادر چگونه نیازهای وی را پاسخ داده و ترس‌های کودکی او را تسکین داده است [۱۳] نیروی ضد امید، کناره‌گیری است [۱]. امید به کودک این امکان را می‌دهد که با چالش‌های جدید، به سمت دنیای بیرون حرکت کنند [۱۴]. ۲- اراده: این نیرو برای یکپارچگی من و شخصیت اهمیت زیادی دارد. اراده به معنای توانایی انتخاب آزادانه و مهارگری است [۲]. منبع تشکیل نیروی اراده بلوغ فیزیولوژیکی است که کودک در آن توانایی کنش‌های مستقلانه را پیدا می‌کند [۱۴]. در دیدگاه اریکسون دستشویی رفتن نقش مهمی در این موضوع دارد [۳]. این ویژگی من با عدالت در فرزندپروری، تصورات فرامن، کنترل تکانه و خودکنترلی مرتبط است [۲]. اجبار و تکانشگری ضد این ویژگی است [۱]. ۳- هدف: هدف به معنای شجاعت برای دنبال کردن هدف‌های بارزش، بدون ترس از شکست خیال‌پردازی‌های کودکان و ترس از مجازات است [۱]. هدف در دوره‌ای از تحول شخصیت به وجود می‌آید که فرد

نیرومندی من از ویژگی‌های مهم شخصیتی در رویکرد تحول روانی-اجتماعی اریکسون است. نیرومندی من به معنای داشتن صفات خاص انسانی است که این صفات در مراحل تحول زندگی به ما نیرو می‌دهد. نیرومندی من یعنی داشتن ۸ ویژگی که طی مراحل رشد روانی-اجتماعی محقق می‌شود؛ این ویژگی‌ها عبارت‌اند از امید، اراده، هدف، شایستگی، وفاداری، عشق، مراقبت و خرد [۱]، [۲]. بر اساس نیرومندی من، هویت من نیز شکل می‌گیرد که نوعی احساس یا آگاهی از خود است که در خلال تعاملات اجتماعی به وجود می‌آیند و روی رفتارها و باورهای فرد تأثیر می‌گذارد [۳].

نیرومندی من اهمیت زیادی در سلامت روان و تشکیل شخصیت افراد دارد؛ چراکه نیرومندی من با متغیرهای مختلفی ارتباط دارد. حرمت خود، تحول شناختی اجتماعی من، منبع کنترل، سبک‌های مقابله‌ای، نگرانی همدلانه، عاطفه مثبت، پریشانی شخصی، حمایت اجتماعی، سازگاری تحصیلی، برون‌سازی و درون‌سازی که از شاخص‌های بلوغ و سازگاری روانی-اجتماعی است، با نیرومندی من ارتباط دارند [۴]. نیرومندی من بهزیستی روانی افراد را افزایش می‌دهد [۵]. نیرومندی من رابطه معنادار و مثبت (۰/۴۰۲) با نظم‌جویی هیجان دارد [۶]. اگر نیرومندی من مسیر تحولی درستی را طی نکند احتمال جدا شدن فرد از خانه و خشونت در کودکان را افزایش می‌دهد [۷].

از جهت دیگر، یکی از بحث‌های مهم در حوزه شخصیت بحث تشکیل هویت است. در رویکرد اریکسون، بحث هویت یکی از بحث‌های مهم است [۲]. هویت بعد مهمی از تحول و شخصیت انسان است که باعث احساس هدفمندی در فرد می‌شود و همین امر سبب می‌شود فرد با شرایط زندگی مقابله کند [۸]. عدم شکل‌گیری هویت در فرد، مشکلات شخصیتی و رفتاری مانند روان‌رنجوری، مشکلات تحصیلی و ارتباطی، افسردگی و حرمت‌نفس پایین، اختلال‌های خوردن و اختلال بزهکاری در جوانان افزایش می‌دهد [۹]. هویت رشدیافته با نیرومندی من رابطه مثبت معنادار دارد [۲]. وفاداری یکی از سازه‌های نیرومندی من، با هویت شخصی و هویت شغلی رابطه مثبت و با ناراحتی هویت، رابطه عکس دارد [۴]. پژوهش مارکستروم و کالمانیر هم ارتباط

تشکر از دانش و تجربه انباشته‌شده زندگی است. خرد نوعی از ایمان است که در واقع آخرین شکل امید است. ضد عقل، خواری است [۱]. خرد توجه آگاهانه و جدا از خود زندگی در مقابل مواجهه با مرگ است [۱۳].

همان‌طور که اشاره شد، نیرومندی من به‌عنوان یکی از ویژگی‌های شخصیتی محسوب می‌شود [۱۵]. شروع هویت و تشکیل نیرومندی من در دیدگاه اریکسون، از نخستین ارتباط‌های مادر با بچه ایجاد می‌شود که دو شخص همدیگر را لمس و تشخیص می‌دهند [۱۶]. یکی از نظریه‌های نزدیک به این بحث، نظریه دل‌بستگی بالبی است؛ زیرا هر دو را می‌توان رویکرد روانی-اجتماعی و فرهنگی در نظر گرفت [۱۷]. در رویکردهای روابط موضوعی و نظریه دل‌بستگی ویژگی‌های شخصیتی تحت تأثیر دل‌بستگی که تحت مراقبت یک مراقب ایجاد می‌شود، به وجود آید [۱۸]. البته که تلفیق نظری این دو رویکرد و استفاده آن دو در تبیین شخصیت، می‌تواند مؤثر باشد [۱۹] اما برخی پژوهش‌های تجربی هم به ارتباط این دو رویکرد پرداخته‌اند [۲۰]. بحث امنیت ناشی از دل‌بستگی که بر تعاملات فرد با جهان اثرگذار است، نقش مؤثری در تشکیل هویت و نیرومندی من در دیدگاه اریکسون دارد [۲۱]؛ زیرا دل‌بستگی ایمن سبب داشتن حس خوب از خود و هویت می‌شود [۲۲]. برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که افرادی که دل‌بستگی ایمن دارند، هویت کسب‌شده بیشتری دارند [۲۳] [۲۴]. همچنین هویت پراکنده اجتنابی ارتباط مثبت با اضطراب دل‌بستگی و اجتناب نشان می‌دهد [۲۵] [۲۶]. دل‌بستگی با تعهد هویتی در رویکرد اریکسون ارتباط مثبت وجود دارد [۲۷]. در پژوهش دیگری بین سبک دل‌بستگی اجتنابی رابطه منفی مستقیم با تعهد هویتی دارد [۲۶]. می‌توان گفت رویکرد اریکسون و رویکرد دل‌بستگی هر دو یک رویکرد روانی-اجتماعی است چراکه هر دو تحول به یک اندازه در زمینه روابط، تکامل پیدا می‌کند [۲۱]. پیتمن و همکاران با توجه به این نکته اریکسون که رشد در دوران اولیه کودکان را تأثیرگذار در تشکیل هویت می‌داند، پیشنهاد می‌کند که دل‌بستگی می‌تواند چگونگی هویت را تبیین کند [۲۸]. دل‌بستگی یکی از مفاهیم مهم در بحث تحول هیجانی افراد است؛ این مفهوم با توجه به نظریه‌های روان‌تحلیل‌گرانی مانند فروید و نظریه‌پردازان روابط

برای زندگی می‌ترسد [۱۳]. هدف شجاعت تلاش کردن برای رویاها و دنبال کردن هدف‌های باارزش است که با گناه یا ممنوعیت تضعیف نمی‌شود [۱۴]. بازی و افزایش روابط اجتماعی می‌تواند در هدف مؤثر باشد [۳]. ضد این نیرو، بازداری است [۱]. ۴- شایستگی: شایستگی به معنای توانایی آزادانه فرد در استفاده از توانمندی‌ها و هوش در تمام‌کردن تکالیف بدون نگرانی از شکست، است. شایستگی‌ای که در سال‌های مدرسه به وجود می‌آید. شایستگی در بزرگسالی تبدیل به مهارت [۱] و فرد را در معرض مسئولیت‌ها قرار می‌دهد [۲]. نیروی ضد شایستگی سکون و عدم عمل است [۱]. ۵- وفاداری: وفاداری به معنای توانایی حفظ آزادانه وفاداری است، حتی در صورت تعارض‌های اجتناب‌ناپذیری در نظام‌های ارزشی. از بین خصوصیت‌های من، وفاداری ویژگی‌ای است که اریکسون بیشتر روی آن تأکید کرده است. دو مؤلفه مهم وفاداری، تعهد و صداقت است [۱]. وفاداری از طریق تعهد به نهادهای ایدئولوژیک خودش را نشان می‌دهد [۲]. جامعه وظیفه دارد نهادهای ایدئولوژیک را تقویت کند تا هویت افراد شکل بگیرد. نیروی ضد این ویژگی، انکار نقش و سردرگمی هویت است [۱] وفاداری با تعهد درونی فرد نسبت به صادق بودن با خود و دیگران نشان داده می‌شود. مفاهیمی مانند اصالت و انصاف در مورد وفاداری صدق می‌کند. [۲] وفاداری باعث ایجاد احساس یکپارچگی و انسجام در فرد می‌شود که این احساس تا آخر عمر پایدار است [۳]. ۶- عشق: اگر وفاداری تعهد فرد نسبت به منابع ایدئولوژیک را حفظ می‌کند، عشق نوعی تعهد به روابط متقابل و معنادار میان افراد است. نیروی ضد این ویژگی، انحصار است [۱]. ۷- مراقبت: مراقبت ادامه عشق است اما نوعی عشق گسترش‌یافته است که افراد، محصولات و ایده‌ها را شامل می‌شود. وفاداری، عشق و مراقبت هر سه شکلی از تعهد هستند؛ وفاداری تعهد به آرمان‌ها و نهادهایی است که نظام ارزشی آن برای افراد اهمیت دارد. عشق تعهد به افراد مهمی است که به آنها علاقه دارد. مراقبت تعهد گسترده‌تری را شامل می‌شود که فرد نسبت به آنچه برایش مهم است، متعهد می‌شود [۲]. مراقبت شامل مراقبت از فرزندان و نسل بعد، ایده‌ها و خلاقیت است [۱۳]. نیروی ضد این موضوع، طردشدن است [۱]. ۸- خرد: خرد خصوصیت نهایی، من است که از انسجام فرد به وجود می‌آید و نوعی

کردند: ایمن، اجتنابی، دوسوگرا، سرگردان [۳۵].
حال با توجه به نقش دوران اول تحول انسان در تشکیل نیرومندی من و هویت در رویکرد اریکسون و علی‌الخصوص اهمیت این دوره در تشکیل دل‌بستگی و اهمیت روابط هیجانی و دل‌بستگی در بحث نیرومندی من و هویت در دیدگاه اریکسون، سؤال اساسی این است که آیا سبک‌های دل‌بستگی که در دوره اول تحول شکل می‌گیرد می‌تواند نیرومندی من و زیرمقیاس‌های آن را پیش‌بینی بکند؟ فرضیه‌های این پژوهش به‌صورت زیر است:

- دل‌بستگی ایمنی نیرومندی من و زیرمقیاس‌های آن را به‌صورت مثبت پیش‌بینی می‌کند؛
- دل‌بستگی اجتنابی و اضطرابی، نیرومندی من و زیرمقیاس‌های آن را به‌صورت منفی پیش‌بینی می‌کند.

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: این پژوهش از نوع طرح‌های همبستگی و مبتنی بر همبستگی و رگرسیون است. جامعه آماری این پژوهش، دانشجویان دانشگاه‌های تهران و شاهد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ است. روش نمونه‌گیری به‌خاطر شرایط موجود در دوران همه‌گیری ویروس کرونا، روش نمونه‌گیری دردسترس است. نمونه از جامعه تمام دانشجویان مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری این دو دانشگاه است. برای حجم نمونه، پیشنهاد جیمز استیونس در تحلیل رگرسیون چندگانه، ۱۵ مورد برای هر متغیر است [۳۶]. با توجه به این مطالب حجم نمونه، ۲۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های تهران و شاهد، بعد از ریزش آزمون‌های ناقص برای تحلیل در نظر گرفته شد. افراد برای ورود به این پژوهش باید دارای شرایط زیر بودند: دانشجوی بودن و رضایت به شرکت در پژوهش.

ابزار سنجش

پرسشنامه نیرومندی من: این پرسشنامه در سال ۱۹۹۷ توسط مارکاستروم و همکاران ساخته شد. این آزمون دارای ۳۲ گویه است. نحوه نمره‌گذاری این آزمون به شیوه لیکرتی ۵ گزینه‌ای از ۵ (کاملاً موافقم) تا ۱ (کاملاً مخالفم) است. این پرسشنامه، ۸ زیرمقیاس دارد که عبارت‌اند از امید: ۲۹ (سوالات ۲۴ و ۲۹ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند)؛ اختیار: ۲۹ (سوالاتی که این زیرمقیاس را می‌سنجند

موضوعی شکل گرفته است. جان بالبی^۱ با توجه به نظریه فروید، روابط موضوعی و همچنین زیست‌شناسی تکاملی، اخلاق و روان‌شناسی رشد و علوم‌شناختی بحث دل‌بستگی را تبیین کرد [۲۹]. بالبی دل‌بستگی را به‌عنوان پیوندی قوی تعریف کرده است که میان والد و کودک برقرار می‌شود و بعداً این حالت به روابط فرد با دیگران هم منتقل می‌شود [۳۰]. نظریه دل‌بستگی معتقد هست که تعامل میان افراد و مراقبشان در دوران کودکی بر نحوه رفتار افراد در مواجهه با فشار، تهدید و جدایی تأثیرگذار است که می‌تواند در سلامت روان وی نیز اثرگذار باشد [۳۱]. این دل‌بستگی می‌تواند از روابط گرم، صمیمی و پایدار بین والدین و نوزاد سرچشمه بگیرد [۳۲]. به اعتقاد بالبی، دل‌بستگی بر تحول اجتماعی و عملکرد روان‌شناختی او نیز تأثیرگذار است [۲۹]. پژوهش‌های بالبی نشان داده است که روابط افراد در بزرگسالی به‌نوعی بازنمایی سبک دل‌بستگی آنها در دوران کودکی است [۳۳].

یکی از مباحث مطرح‌شده در بحث دل‌بستگی، بحث سبک‌های دل‌بستگی است. در فرهنگ‌نامه انجمن روان‌شناسی آمریکا این‌طور تعریف شده است که سبک‌های دل‌بستگی، راه و روش مشخص افراد در ارتباط با دیگران در متن روابط صمیمی که به‌شدت تحت تأثیر حرمت خود و اعتماد میان فردی است. این سبک‌ها به‌صورت مستقیم به ارتباط فرد در دوران کودکی مربوط است. نخستین بار توسط اینثورث این سبک‌ها مطرح شد و پژوهش‌های زیادی در مورد آنها انجام شده است [۳۴].

برای معرفی سبک‌های مختلف دل‌بستگی می‌توان دو مدل کلی را معرفی کرد؛ در یک مدل دل‌بستگی به سه سبک تقسیم می‌شود: دل‌بستگی ایمن، دل‌بستگی اضطرابی/دوسوگرا و دل‌بستگی اجتنابی. در مدل دیگر دل‌بستگی به چهار سبک تقسیم می‌شود: ایمن، اخراج‌کننده، پریشان و پرمشغله، ترسناک و هراسان [۳۱].

برای توضیح مدل اول باید بگوییم که اینثورث^۲ در راستای نظریه دل‌بستگی بالبی، یک آزمایشی را طراحی کرد به نام موقعیت ناآشنا و کودکان را در آن موقعیت آزمایشی قرار می‌دادند و به نسبت پاسخی که کودکان به آن موقعیت ارائه دادند، چهار نوع سبک دل‌بستگی را طراحی

1. John bowlby
2. Ainsworth

در سال ۱۹۹۰ توسط کولینز و رید ساخته شده است. این آزمون ۱۸ گویه دارد. نحوه نمره‌گذاری ۵ گزینه‌ای لیکرتی است که از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود. این مقیاس، از سه زیرمقیاس تشکیل شده است: زیرمقیاس نزدیک‌بودن (A) که سبک دل‌بستگی اضطرابی/دوسوگرا را می‌سنجد. سؤالاتی که این زیرمقیاس را سنجش می‌کنند عبارت‌اند از ۳، ۴، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۵؛ زیرمقیاس وابستگی (D) که معکوس سبک دل‌بستگی اجتنابی را می‌سنجد. سؤالاتی که این زیرمقیاس را سنجش می‌کنند عبارت‌اند از ۲، ۵، ۷، ۱۴، ۱۶، ۱۸. البته سؤالات ۵، ۱۶ و ۱۸ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند و زیرمقیاس نزدیک‌بودن (C) که سبک دل‌بستگی ایمن را می‌سنجد. سؤالاتی که این زیرمقیاس را سنجش می‌کنند عبارت‌اند از ۱، ۶، ۸، ۱۲، ۱۳، ۱۷. البته سؤالات ۶، ۸ و ۱۷ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. کولینز و رید آلفای کرونباخ مقیاس C ۰/۶۹، مقیاس D ۰/۷۵ و مقیاس A ۰/۷۲ گزارش کرده‌اند. پاک‌دامن از کولینز و رید نقل می‌کند که در فاصله زمانی ۲ و ۸ ماه ثابت می‌ماند و آلفای کرونباخ آنها بالای ۰/۸ است که نشان از اعتبار بالاست. در ایران نیز پاک‌دامن با استفاده از روش به‌صورت همبستگی بین دو اجرا، نمونه با حجم ۱۰۰ نفر را بررسی کرد و تفاوت میان دو اجرا را معنادار ندانست و این آزمون در ۰/۹۵ قابل اعتماد است [۴۰]. تیموری هم در پژوهش خودش پایایی زیرمقیاس‌های C: ۰/۷۳، D: ۰/۶۸ و A: ۰/۷۴ را گزارش کرده است [۴۱]. همچنین زیباکردار در ایران ویژگی‌های روان‌سنجی زیر را گزارش کرده است: آلفای کرونباخ با ۰/۷۱۸ برابر است. اعتبار سازه پرسشنامه را با تحلیل عاملی بررسی کرده است. مقدار کفایت نمونه‌برداری با ۰/۷۴۸ برابر است. نتایج تحلیل عاملی با چرخش واریماکس منجر به استخراج سه عامل شد که روی هم ۳۷/۶۹۵ از واریانس کل را تبیین می‌کند، که ۱۵/۶۰ از واریانس کل مربوط به عامل اول و ۱۲/۱۴ از واریانس کل مربوط به عامل دوم و ۹/۹۵ از واریانس کل مربوط به عامل سوم است [۴۲].

شیوه تحلیل داده

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده، علاوه‌بر استفاده از شیوه تحلیل ضرایب همبستگی از رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است و همچنین معناداری این

عبارت‌اند از ۱، ۱۲، ۱۵ و ۳۲ (سؤالات ۱ و ۱۵ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند)؛ هدف: سؤالاتی که این زیرمقیاس را می‌سنجد عبارت‌اند از ۹، ۱۶، ۲۲ و ۳۱ (سؤالات ۹ و ۲۲ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند)؛ کارایی: سؤالاتی که این زیرمقیاس را می‌سنجد عبارت‌اند از ۵، ۶، ۱۷ و ۱۹ (سؤالات ۵ و ۱۷ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند)؛ پایبندی: سؤالاتی که این زیرمقیاس را می‌سنجد عبارت‌اند از ۱۱، ۱۳، ۲۳ و ۲۶ (سؤالات ۲۳ و ۲۶ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند)؛ عشق: سؤالاتی که این زیرمقیاس را می‌سنجد عبارت‌اند از ۳، ۷، ۲۰ و ۳۰ (سؤالات ۷ و ۲۰ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند)؛ مراقبت: سؤالاتی که این زیرمقیاس را می‌سنجد عبارت‌اند از ۴، ۱۰، ۱۸ و ۲۸ (سؤالات ۱۸ و ۲۸ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند) و خرد: سؤالاتی که این زیرمقیاس را می‌سنجد عبارت‌اند از ۲، ۱۴، ۲۵ و ۲۷ (سؤالات ۱۴ و ۲۵ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند). این آزمون نمره کل دارد که از مجموع نمرات همه ۸ مقیاس به دست می‌آید. اعتبار صوری و محتوایی این پرسشنامه توسط چند تن از شاگردان اریکسون تأیید شده است. اعتبار هم‌زمان این مقیاس نیز با مقیاس‌های مختلف نشان از اعتبار و اعتبار بالای این مقیاس دارد. مارکستروم اعتبار آن با روش ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۶۸ گزارش کرده است. آلفای کرونباخ گزارش شده برای زیرمقیاس‌های این آزمون بین ۰/۵۲ تا ۰/۸۴ گزارش شده است. آلفای کرونباخ کل مقیاس هم ۰/۹۳ به دست آمده است. اعتبار هم‌زمان آن نیز با ارزیابی پیشرفت هویت، عزت‌نفس، هدف در زندگی، منبع کنترل درونی و نقش‌های جنسی نشان داده شده است. اعتبار افتراقی آن نیز با همبستگی منفی بین نیرومندی من و ناامیدی، اغتشاش هویت و درماندگی شخصی مشخص شده است [۱] [۲] [۳۷]. در ایران نیز الطافی و حیدری‌نسب روی نمونه‌ای ایرانی ۰/۹۱ و پایایی دو نیمه‌سازی مقیاس را ۰/۷۷ گزارش کرده‌اند [۳۸]. فرم ۳۲ سؤالی نیز از اعتبار و اعتبار مناسبی برخوردار است؛ مارکستروم آلفای ۰/۹۱ را گزارش کرده است. در ایران نیز در پژوهش حقیقت آلفای ۰/۸۶ گزارش شده است [۳۷]. همچنین رسول‌زاده طباطبایی و همکاران آلفای کرونباخ فرم ۳۲ سؤالی را ۰/۸۶ گزارش کرده‌اند [۳۹].

پرسشنامه سبک دل‌بستگی کولینز و رید: این مقیاس

۰/۰۵۲، شایستگی ۰/۰۶، وفاداری ۰/۰۴، عشق ۰/۰۱، مراقبت ۰/۰۵۵، خرد ۰/۰۴ و نمره کل نیرومندی من ۰/۴۱.

نتایج مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد که همبستگی‌ها در بیشتر متغیرهای پژوهش حاضر، معنادار هستند. در این جدول جهت همبستگی بین متغیرها هم بر اساس فرضیات پژوهش است به این صورت که دل‌بستگی ایمن و دل‌بستگی اجتنابی با تمام ویژگی‌های نیرومندی من و نمره کل آن، رابطه مثبت معنادار دارد. البته توجه به این نکته ضروری است که نمرات دل‌بستگی اجتنابی عکس دل‌بستگی اجتنابی را نشان می‌دهد و رابطه مثبت آن نشان‌دهنده رابطه عکس دل‌بستگی اجتنابی است، و دل‌بستگی اضطرابی هم رابطه منفی و معنادار است.

شیوه ANOVA استفاده شده است. تمام این تجزیه و تحلیل‌ها در نرم‌افزار SPSS26 انجام شده است.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان به ترتیب ۲۴/۵۸ و ۵/۰۱ است. ۵۶ درصد جمعیت شرکت‌کننده زن و ۴۴ درصد مرد بودند. قبل از بررسی فرضیه‌های تحقیق مفروضه نرمال‌بودن توزیع داده‌ها از طریق آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی شد. با توجه به عدم معناداری مقدار آزمون کولموگراف، می‌توان توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای تحقیق را نرمال فرض کرد. مقدار متغیرهای آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف عبارت است از دل‌بستگی ایمن ۰/۲، دل‌بستگی اجتنابی ۰/۱، دل‌بستگی اضطرابی ۰/۱۵، امید ۰/۱، اراده ۰/۰۵۵، هدف

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱. دل‌بستگی ایمنی	۱۲/۶۵	۲/۸۱	—											
۲. دل‌بستگی اضطرابی	۹/۳۸	۵/۵۹	-.۰/۳۳**	—										
۳. دل‌بستگی اجتنابی	۱۲/۹۷	۲/۶۱	۰/۰۴	-.۰/۲۳**	—									
۴. امید	۱۳/۸	۳/۷۴	۰/۳۴**	-.۰/۵۱**	۰/۲۳**	—								
۵. اراده	۱۳/۴۱	۳/۲	۰/۲۴**	-.۰/۴۸**	۰/۰۹	۰/۰۶**	—							
۶. هدف	۱۴/۱۸	۳/۵۷	۰/۳**	-.۰/۵۴**	۰/۱۸**	۰/۶۷**	۰/۶۹**	—						
۷. شایستگی	۱۴/۳۸	۳/۲۲	۰/۲۹**	-.۰/۴۸**	۰/۱۷**	۰/۶۴**	۰/۶۶**	۰/۷۷**	—					
۸. وفاداری	۱۵/۱۵	۳/۰۲	۰/۱۸**	-.۰/۳۴**	۰/۲**	۰/۵**	۰/۵**	۰/۵۷**	۰/۵۲**	—				
۹. عشق	۱۴/۸۲	۳/۰۵	۰/۱	-.۰/۱۱	۰/۱۴*	۰/۲۱**	۰/۲۱**	۰/۳۶**	۰/۳۲**	۰/۳۷**	—			
۱۰. مراقبت	۱۵/۱۱	۲/۸۲	۰/۱۷**	-.۰/۱۱	۰/۲۵**	۰/۲۵**	۰/۲۶**	۰/۳۹**	۰/۲۸**	۰/۴۴**	۰/۴۰**	—		
۱۱. خرد	۱۲/۴۷	۳/۵۹	۰/۲**	-.۰/۵۱**	۰/۱۴*	۰/۶۶**	۰/۵۸**	۰/۶۳**	۰/۵۹**	۰/۴۵**	۰/۱۶*	۰/۱۹**	—	
۱۲. نیرومندی من	۱۱۳/۳۲	۱۹/۲	۰/۳۲**	-.۰/۵۴**	۰/۲۴**	۰/۸**	۰/۷۸**	۰/۸۷**	۰/۸۲**	۰/۷۴**	۰/۵**	۰/۵۳**	۰/۷۵**	—

N=250 *p<0/01 *p< 0/05

من بر اساس سبک‌های دل‌بستگی است. نتایج این جدول نشان می‌دهد که سبک‌های دل‌بستگی ۳۳/۳ درصد از تغییرات واریانس نیرومندی من را تبیین می‌کند. همچنین به خاطر آماره دوربین- واتسون، فرضیه عدم وجود خودهمبستگی بین خطاها تأیید می‌شود؛ چراکه مقدار آن بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد. اطلاعات تکمیلی در جدول ۲ ارائه شده است.

برای بررسی هدف پژوهش یعنی پیش‌بینی نیرومندی من و ویژگی‌های آن بر اساس سبک‌های دل‌بستگی، از روش رگرسیون استفاده شد. ابتدا نتایج رگرسیون نمره کل نیرومندی من تحلیل و در مرحله بعدی، گزارش نتایج رگرسیون ویژگی‌ها و خرده‌مقیاس‌های نیرومندی من ارائه شده است. البته مفروضه عدم وجود خودهمبستگی بین خطاها هم توسط آزمون دوربین- واتسون بررسی شد. جدول ۲، خلاصه نتایج رگرسیون و پیش‌بینی نیرومندی

جدول ۲. خلاصه نتایج رگرسیون نیرومندی من

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	Adjusted R ²	F	Sig	آماره دوربین- واتسون
نیرومندی من	دل‌بستگی ایمن، دل‌بستگی اجتنابی، دل‌بستگی اضطرابی	۰/۵۷	۰/۳۳	۰/۳۲	۴۰/۸۷	۰/۰۰	۱/۸۹۸

اجتنابی (نمره آن معکوس دل‌بستگی اجتنابی است)، در جهت فرضیه پژوهش یعنی پیش‌بینی مثبت از نیرومندی من دارند و سبک دل‌بستگی اضطرابی، در جهت فرضیه پژوهش یعنی پیش‌بینی منفی از نیرومندی من دارد؛ بنابراین سؤال اساسی پژوهش در مورد نمره کل نیرومندی من، این‌گونه پاسخ داده می‌شود که دل‌بستگی می‌تواند نیرومندی من را پیش‌بینی کند.

جدول شماره ۳ ضریب تأثیر متغیرهای پیش‌بین گزارش شده است. با توجه به نتایج این جدول می‌بینیم که ضرایب استاندارد تأثیر متغیر دل‌بستگی ایمن بر نیرومندی من، ۰/۱۶ و معنادار است. ضریب تأثیر متغیر دل‌بستگی اجتنابی بر نیرومندی من، ۰/۱۲ و معنادار است. ضریب تأثیر دل‌بستگی اضطرابی، ۰/۴۶- و معنادار است با توجه به این اطلاعات مشخص می‌شود که سبک دل‌بستگی و سبک

جدول ۳. ضرایب رگرسیون مدل پیش‌بینی نیرومندی من

متغیر ملاک	متغیرها	ضرایب استاندارد نشده		T	sig
		B	خطای استاندارد		
نیرومندی من	ضریب ثابت	۱۰۲/۲۸	۸/۰۳	۱۲/۷۳	۰/۰۰
	دل‌بستگی ایمن	۱/۱۱	۰/۳۷	۲/۹۶	۰/۰۰۳
	دل‌بستگی اجتنابی	۰/۹۱	۰/۳۹	۲/۳۱	۰/۰۲
	دل‌بستگی اضطرابی	-۱/۵۸	۰/۱۹	-۸/۱۵	۰/۰۰

واریانس تغییرات وفاداری، ۳/۲ درصد واریانس تغییرات عشق، ۹ درصد واریانس تغییرات مراقبت، ۲۶/۵ درصد واریانس تغییرات خرد را تبیین می‌کند. با توجه به مقدار آماره دوربین-واتسون رگرسیون تمام زیرمقیاس‌ها، فرضیه عدم وجود خودهمبستگی بین خطاها در همه زیرمقیاس‌ها تأیید می‌شود، چون مقدار آن بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد. اطلاعات تکمیلی در جدول ۴ ارائه شده است. بر این اساس سؤال اساسی پژوهش در مورد امکان پیش‌بینی ویژگی‌های نیرومندی من بر اساس سبک‌های دل‌بستگی پاسخ داده می‌شود و بر اساس این یافته‌ها، سبک‌های دل‌بستگی می‌توانند ویژگی‌های نیرومندی من را پیش‌بینی کنند.

بعد از ارائه گزارش در مورد رگرسیون نمره کل، برای هشت ویژگی نیرومندی من رگرسیون را آزمایش می‌کنیم. به عبارتی هر هشت ویژگی‌ها را بر اساس سبک‌های دل‌بستگی در رگرسیون وارد می‌کنیم و سپس داده‌های مربوط به پیش‌بینی ویژگی‌ها و زیرمقیاس‌های نیرومندی من بر اساس تحلیل رگرسیون را گزارش می‌کنیم. با توجه به جدول ۴، نتایج رگرسیون زیرمقیاس‌ها نشان می‌دهد که پیش‌بینی تمام زیرمقیاس‌ها بر اساس سبک‌های دل‌بستگی معنادار بود. یافته‌ها نشان می‌دهد که سبک‌های دل‌بستگی ۳۰/۷ درصد از واریانس امید، ۲۳/۹ درصد واریانس تغییرات اراده، ۳۱ درصد واریانس تغییرات هدف، ۲۵/۳ درصد واریانس تغییرات شایستگی، ۱۳/۹ درصد

جدول ۴. خلاصه نتایج رگرسیون زیرمقیاس‌های نیرومندی من

متغیر ملاک	مدل	R	R ²	Adjusted R	F	Sig	آماره دوربین-واتسون
امید	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۵۵	۰/۳۰	۰/۲۹	۳۶/۳۷	۰/۰۰	۲/۱
اراده	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۴۸	۰/۲۳	۰/۲۲	۲۵/۷۱	۰/۰۰	۱/۹
هدف	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۵۵	۰/۳۳	۰/۳۰	۳۶/۹۱	۰/۰۰	۱/۸۱
شایستگی	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۵	۰/۲۵	۰/۲۴	۲۷/۷۵	۰/۰۰	۱/۹۹
وفاداری	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۳۷	۰/۱۳	۰/۱۲	۱۳/۲۴	۰/۰۰	۱/۷۵
عشق	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۱۷	۰/۰۳	۰/۰۲	۲/۶۹	۰/۰۴	۱/۸۶
مراقبت	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۳	۰/۰۹	۰/۰۷	۸/۱۵	۰/۰۰	۱/۶۸
خرد	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۵۱	۰/۲۶	۰/۲۶	۲۹/۵	۰/۰۰	۲/۱۲

معنادار و در جهت فرضیه پژوهش یعنی مثبت بوده است و برای بقیه خرده‌مقیاس‌ها غیرمعنادار بوده است. متغیر دل‌بستگی اضطرابی برای خرده‌مقیاس‌های امید، اراده، هدف، شایستگی، وفاداری و خرد، معنادار و در جهت فرضیه پژوهش منفی است و برای خرده‌مقیاس‌های عشق و مراقبت، منفی و غیرمعنادار است. اطلاعات کامل سبک‌های دل‌بستگی در مورد خرده‌مقیاس‌های نیرومندی من در جدول ۵ ذکر شده است. با توجه به این یافته‌ها، می‌توان گفت هر دو فرضیه در مورد نمره کل نیرومندی من، اثبات می‌شود و در بیشتر خرده‌مقیاس‌ها هم این مفروضه‌ها در اصل مدل رگرسیون اثبات و در خرده‌مقیاس‌ها در بیشتر موارد اثبات شده است.

همچنین با توجه به نتایج به‌دست آمده در جدول ۵، ضریب تأثیر خرده‌مقیاس‌های سبک‌های دل‌بستگی بر تک‌تک زیرمقیاس‌های نیرومندی من را نشان می‌دهد. در جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود که در برخی از زیرمقیاس‌ها، خرده‌مقیاس‌های سبک‌های دل‌بستگی معنادار و جهت آنها هم در جهت فرضیه تحقیق بوده است. البته بیان جزئیات در جدول شماره ۵ ذکر شده است. با توجه به این جدول پیش‌بینی متغیر دل‌بستگی ایمن برای امید، هدف، شایستگی، مراقبت معنادار و در جهت فرضیه یعنی مثبت بوده است و برای خرده‌مقیاس‌های اراده، وفاداری، عشق و خرد مثبت ولی معنادار نبوده است. متغیر دل‌بستگی اجتنابی برای خرده‌مقیاس‌های امید، وفاداری و مراقبت

جدول ۵. جدول ضرایب رگرسیون مدل پیش‌بینی خرده‌مقیاس‌های نیرومندی من

sig	T	ضرایب استاندارد نشده		متغیرها	متغیر ملاک
		Beta	خطای استاندارد		
۰/۰۰	۶/۷۱		۱/۵۹	۱۰/۷	ضریب ثابت
۰/۰۰۱	۳/۴۹	۰/۱۹	۰/۰۷	۰/۲۶	دل‌بستگی ایمن
۰/۰۱	۲/۳۶	۰/۱۲	۰/۰۷	۰/۱۸	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۰۰	-۷/۱۷	-۰/۴۱	۰/۰۳	-۰/۲۷	دل‌بستگی اضطرابی
۰/۰۰	۱۰/۴۴		۱/۴۳	۱۴/۹۸	ضریب ثابت
۰/۱۳	۱/۴۹	۰/۰۸	۰/۰۶	۰/۱	دل‌بستگی ایمن
۰/۶۷	-۰/۴۱	-۰/۲۴	۰/۰۷	-۰/۲۹	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۰۰	-۷/۵۸	-۰/۴۵	۰/۰۳	-۰/۲۶	دل‌بستگی اضطرابی
۰/۰۰	۸/۹۶		۱/۵۱	۱۳/۶۱	ضریب ثابت
۰/۰۰۹	۲/۶۲	۰/۱۴	۰/۰۷	۰/۱۸	دل‌بستگی ایمن
۰/۲۸	۱/۰۸	۰/۰۵	۰/۰۷	۰/۰۸	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۰۰	-۸/۲۵	-۰/۴۷	۰/۰۳	-۰/۳	دل‌بستگی اضطرابی
۰/۰۰	۹/۳		۱/۴۲	۱۳/۲۷	ضریب ثابت
۰/۰۰۸	۲/۶۷	۰/۱۵	۰/۰۶	۰/۱۷	دل‌بستگی ایمن
۰/۲۳	۱/۱۸	۰/۰۶	۰/۰۷	۰/۰۸	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۰۰	-۶/۸۵	-۰/۴۱	۰/۰۳	-۰/۲۳	دل‌بستگی اضطرابی
۰/۰۰	۹/۳۶		۱/۴۳	۱۳/۴۳	ضریب ثابت
۰/۱۸	۱/۳۳	۰/۰۸	۰/۰۶	۰/۰۸	دل‌بستگی ایمن
۰/۰۲	۲/۲۱	۰/۱۳	۰/۰۷	۰/۱۵	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۰۰	-۴/۳۹	-۰/۲۸	۰/۰۳	-۰/۱۵	دل‌بستگی اضطرابی
۰/۰۰	۷/۹		۱/۵۴	۱۲/۱۶	ضریب ثابت
۰/۲۲	۱/۲	۰/۰۸	۰/۰۷	۰/۰۸	دل‌بستگی ایمن
۰/۰۶	۱/۸۹	۰/۱۲	۰/۰۷	۰/۱۴	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۳۹	-۰/۸۴	-۰/۰۵	۰/۰۳	-۰/۰۳	دل‌بستگی اضطرابی
۰/۰۰	۷/۰۲		۱/۳۷	۹/۶۷	ضریب ثابت
۰/۰۱	۲/۴۹	۰/۱۶	۰/۰۶	۰/۱۶	دل‌بستگی ایمن
۰/۰۰	۳/۹۱	۰/۲۴	۰/۰۶	۰/۲۶	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۹۳	-۰/۰۸	-۰/۰۰۶	۰/۰۳	-۰/۰۳	دل‌بستگی اضطرابی
۰/۰۰	۹/۱۴		۱/۵۷	۱۴/۴۲	ضریب ثابت
۰/۴۹	۰/۶۸	۰/۰۳	۰/۰۷	۰/۰۵	دل‌بستگی ایمن
۰/۶۹	۰/۳۸	۰/۰۲	۰/۰۷	۰/۰۳	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۰۰	-۸/۳۲	-۰/۴۹	۰/۰۳	-۰/۳۱	دل‌بستگی اضطرابی

بحث

هدف مطالعه حاضر پیش‌بینی نیرومندی من و خرده‌مقیاس‌های آن (امید، اراده، هدف، شایستگی، وفاداری، عشق، مراقبت و خرد) بر اساس سبک‌های دل‌بستگی است. یافته‌های پژوهش نشان داد که پیش‌بینی نیرومندی من و تمام خرده‌مقیاس‌های آن معنادار است و در نمره کل نیرومندی من و بیشتر این خرده‌مقیاس‌های نیرومندی من جهت خرده‌مقیاس‌های سبک‌های دل‌بستگی ایمن، اجتنابی و اضطرابی در جهت فرضیه پژوهش بوده است. یعنی دل‌بستگی ایمن و معکوس دل‌بستگی اجتنابی جهت مثبت با نیرومندی من و خرده‌مقیاس‌های آن و سبک دل‌بستگی اضطرابی جهت منفی با خرده‌مقیاس‌های آن دارند.

نتایج حاصل از این پژوهش، همسو با پژوهش‌های [۱۵]، [۱۷]، [۱۹]، [۲۰]، [۲۲]، [۲۳]، [۲۴]، [۲۵]، [۲۶]، [۲۷]، [۲۸] و [۴۴] است. در تبیین این یافته‌ها باید گفت که رویکرد دل‌بستگی و رشد روانی-اجتماعی اریکسون، هر دو مبتنی بر مسائل روانی-اجتماعی است که تحول را در فضای روابط فرد تبیین می‌کند [۲۱] و شاید به همین خاطر اریکسون و بالبی هر دو به‌نوعی و در فضای فکری خودشان به رابطه کودک و مراقب پرداخته‌اند [۲۲]؛ و از جهت دیگر هر دو رویکرد به‌نوعی رویکردی مبتنی بر مسائل فرهنگی به حساب می‌آیند [۲۲]. لذا می‌توان گفت که هویت در رویکرد اریکسون همانند دل‌بستگی تحت تأثیر رابطه اولیه کودک با مادر است [۱۶]. بنابراین برخی از پژوهشگران نزدیک‌بودن این دو تئوری را بیان کرده‌اند؛ در نظریه اریکسون هم مفهوم دل‌بستگی نادیده گرفته نشده است و فقط تأکید بیشتر روی هویت بوده است و بحث اعتماد در برابر بی‌اعتمادی در نظریه اریکسون بسیار شبیه مفهوم دل‌بستگی در نظریه بالبی است [۲۲]. بر این اساس این دو با وجود تفاوت‌های نظری، شباهت‌های زیادی به همدیگر دارند که این شباهت‌ها، یافته‌های این پژوهش را تبیین می‌کند؛ چراکه ایمنی در دل‌بستگی راه را برای عبور از مراحل رشدی و تحولی اریکسون هموارتر می‌کند [۲۲]. اریکسون نیز شکست در اعتمادکردن در سنین ابتدایی را نوعی از دست‌دادن پایه برای تشکیل شخصیت سالم در سنین بعدی تحول می‌داند [۴۳]. اعتماد در رویکرد اریکسون شبیه به مفهوم دل‌بستگی است لذا اگر دل‌بستگی

ایمن نباشد، پایه‌ای برای تشکیل شخصیت سالم وجود ندارد. مراحل تحول اریکسون تحت تأثیر رابطه فرد با دیگران از اصول مهم زندگی است و رابطه با پدر و مادر که در دل‌بستگی ایمن مشخص می‌شود، جزء مهم‌ترین افراد این رابطه است [۱۹]. بنابراین مراحل تحولی اریکسون و بالتبع نیرومندی من، تحت تأثیر نحوه تعامل با والدین است [۱]؛ زیرا دل‌بستگی هم روی روابط اجتماعی فرد اثرگذار است [۱۹] و هم دل‌بستگی توسط مراقب ایجاد می‌شود و افرادی که مراقب مطمئن داشته‌اند، مراحل تحولی را سالم طی می‌کنند و می‌توانند نیازهای تحولی خود را تأمین و یک من مستحکم و قوی در خود ایجاد کنند [۱۸] و رابطه خوب با مراقب اصلی (دل‌بستگی) باعث ایجاد حس خوب از خود و نیرومندی من می‌شود [۲۲]. در دل‌بستگی، مفهوم امنیت و ناامنی عاطفی نقش کلیدی دارد که فرد در رابطه با مراقب اصلی امنیت عاطفی یا ناامنی عاطفی را شکل می‌دهد. این بحث تطابق زیادی با بحث اعتماد در برابر بی‌اعتمادی در رویکرد اریکسون دارد که نقش اساسی را در نیرومندی من ایفا می‌کند [۲۱]؛ لذا دل‌بستگی به خاطر نقش دوران اول تحول در رویکرد اریکسون و تشکیل هویت، می‌تواند نیرومندی من را پیش‌بینی کند [۲۸]. به عبارتی می‌توان گفت که دل‌بستگی می‌تواند پایه و ستونی باشد که ساختمان هویت در رویکرد اریکسون و مراحل رشدی بر روی آن ساخته می‌شود. [۱۹] علت این موضوع را می‌توان این‌گونه تبیین کرد که برای بحث هویت و طی مراحل تحول اریکسون و تشکیل یک من نیرومند، امنیت در رابطه و امنیت در دل‌بستگی نقش اساسی دارد چراکه امن‌بودن دل‌بستگی، اجازه اکتشاف را به فرد می‌دهد و این برای هویت ضروری است [۲۱]. به عبارتی وجه مشترک بین دل‌بستگی و رویکرد اریکسون، ثبات در رابطه امن و پیداکردن پایگاه امن است [۱۹]. دو مدل را در رویکرد دل‌بستگی می‌توان بررسی کرد؛ مدل مربوط به خود که دل‌بستگی اضطرابی را تولید می‌کند و مدل مربوط به دیگران که دل‌بستگی اجتنابی را نشان می‌دهد و ترکیب این دو، خود (اضطراب کم) و دیگران (اجتناب کم) سبب دل‌بستگی ایمن می‌شود. این دو مدل نقش مؤثری می‌تواند در رویکرد اریکسون ایفا کند چراکه سبب اعتماد و شایستگی به خود و جهان و دیگران است که در نیرومندی من نقش مهمی دارد؛ زیرا نیرومندی من و هویت یک

هویت و نیرومندی من در رویکرد اریکسون و الگوهای منفی یا به‌عبارتی داشتن پایگاه ناامن در دل‌بستگی پیش‌بینی‌کننده منفی آن باشد.

در پایان این نکته ضروری است بیان شود که این پژوهش با محدودیت‌هایی مواجه بود که می‌تواند در تعمیم نتایج مشکلاتی ایجاد کند. از جمله این محدودیت‌ها، مقطعی و از نوع همبستگی‌بودن طرح پژوهش، نمونه غیربالینی و دانشجویی، اجرای آزمون به‌صورت آنلاین، اجرای آزمون‌ها به‌صورت خودگزارشی که می‌تواند با بی‌دقتی همراه باشد، اجرای آزمون در شرایط پاندمی کرونا و بررسی‌نکردن زیرمقیاس‌های برخی از متغیرها باشد؛ لذا پیشنهاد می‌شود که نمونه این پژوهش در گروه‌های بالینی، افرادی که درمان چندبعدی معنوی را دریافت کرده‌اند، در نمونه بزرگ‌تر این پژوهش نیز تکرار شود.

منابع

- 1- Markstrom C.A., Sabino V, Turner B, Herman R. (1997). The Psychosocial Inventory of Ego Strengths: Development and Validation of a New Eriksonian Measure. *Journal of Youth and Adolescence*, 705-732.
- 2- Markstrom C. A, Marshal S.K. (2007). The psychosocial inventory of ego strengths: Examination of theory and psychometric properties. *Journal of Adolescence* 30, 63-79.
- 3- Kesavelu D, Sheela K, Abraham P. (2021) Stages of Psychological Development of Child-An Overview, *International Journal of Current Research and Review* 13, 74 -78
- 4- Gfeller, B. M. (2016). EGO STRENGTHS, RACIAL/ETHNIC IDENTITY, AND WELL-BEING AMONG NORTH AMERICAN INDIAN/FIRST NATIONS ADOLESCENTS. *American Indian and Alaska Native Mental Health Research*, 87-116
- 5- Ataei M ; Farhadi M; Rashid Kh. (2021). Developing a structural model for explaining psychological well-being based on ego strength and negative dimensions of time attitude. *Fundamentals of Mental Health*, 191-199.

کاوش مخاطره‌آمیز به حساب می‌آیند که تحت تأثیر دو مدل خود و دیگران هستند و الگوی منفی از خود و دیگران که سبب دل‌بستگی اضطرابی و اجتنابی می‌شود، می‌تواند سبب تشکیل هویت نادرست و نیرومندی من ضعیف شود و الگوی مثبت که سبب دل‌بستگی ایمن است می‌تواند سبب تشکیل هویت درست و نیرومندی من قوی شود [۲۱]. به همین خاطر می‌توان گفت داشتن دل‌بستگی ایمن، می‌تواند هر کدام از هشت ویژگی نیرومندی من که مبتنی بر مراحل تحول اریکسون هست را پیش‌بینی کند. در هر مرحله از مراحل اریکسون، دوگانه‌ای وجود دارد که داشتن دل‌بستگی ایمن، سبب عبور سالم از آن دوگانه و ایجاد ویژگی آن مرحله و نیرومندشدن من است. دل‌بستگی ایمن و داشتن پایگاه امن دل‌بستگی، باعث می‌شوند کودک در مرحله اعتماد در برابر بی‌اعتمادی، بتواند اعتماد کند و سازه امید را شکل دهد. امن بودن دل‌بستگی باعث می‌شود که فرد راحت دست به کاوش در جهان بزند و همین امر سبب می‌شود استقلال را تجربه کند و این گذر سالم از مرحله استقلال در برابر شرم و تردید و ایجاد سازه اراده است [۱۹]. برای همین کودکان با دل‌بستگی ایمن در حل معماها عاطفه مثبت‌تری نسبت به دیگران تجربه می‌کنند [۴۴]. بالبی دل‌بستگی ایمن را یک نوع مشارکت با مراقب با یک هدف تصحیح‌شده معرفی می‌کند که زیربنای توانایی‌ها و هدف‌هایی است که همسو با ابتکار عمل در مرحله سوم تحول اریکسون و ایجاد سازه هدف است. در نوجوانی هم نوجوان دوباره در جستجوی یک پایگاه امن بزرگ‌تری است که داشتن دل‌بستگی ایمن در کودکی، سبب شکل‌گیری هویت و عبور سالم از دوگانه هویت در برابر سردرگمی هویت است و امنیت در دل‌بستگی، وفاداری و تعهد به این هویت را ایجاد می‌کند. همچنین هویت تحت تأثیر روابط صمیمی در مرحله جوانی است چراکه نحوه رابطه با شریک جنسی و دوگانه صمیمیت در برابر انزوا، بر هویت افراد تأثیرگذار است و دل‌بستگی ایمن می‌تواند راه را برای عبور از این دوگانه نیز هموار و سازه عشق را در فرد ایجاد کند [۱۹]. لذا با توجه به این تبیین‌ها می‌توان گفت که دل‌بستگی، می‌تواند نقش اساسی را در تحول روانی-اجتماعی فرد، تشکیل هویت و نیرومندی من در رویکرد اریکسون داشته باشد و الگوهای مثبت آن یا به‌عبارتی داشتن پایگاه امن در دل‌بستگی پیش‌بینی‌کننده مثبت

- ۱۵- بشارت محمدعلی، اسدی محمد مهدی، تولاییان فهیمه. (۱۳۹۴). نقش واسطه‌ای استحکام من در رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی و راهبردهای نظم‌دهی شناختی هیجان. *روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*, ۱۰۷-۱۱۹.
- 16-Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York, NY: Norton.
- 17-Bretherton, I (1997). Bowlby's Legacy to Developmental Psychology, *Child Psychiatry & Human Development*, 28
- 18-Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss VOLUME II SEPARATION ANXIETY AND ANGER*. New York: The Tavistock Institute of Human Relations
- 19-Pittman, J. F., Keiley, M. K., Kerpelman, J. L., & Vaughn, B. E. Pittman, J. F., Keiley, M. K., Kerpelman, J. L., & Vaughn, B. E. (2011). Attachment, identity, and intimacy: Parallels between Bowlby's and Erikson's paradigms. *Journal of Family Theory & Review*, 3(1), 32-46.
- 20-Quattlebaum, G. (2018). *GENERATIVITY AND ATTACHMENT STYLE IN BABY BOOMERS A DISSERTATION SUBMITTED*, Master thesis ADLER UNIVERSITY.
- 21-Kerpelman J L, Pittman J F. (2018) Erikson and the Relational Context of Identity: Strengthening Connections With Attachment Theory, *Identity: An International Journal of Theory and Research* 18, 306-314
- 22-Fonagy, P (2004). *Attachment theory and psychoanalysis*, New York: Guilford Press.
- 23-Arseth, A. K., Kroger, J., Martinussen, M., & Marcia, J. (2009). Meta-analytic studies of identity status and the relational issues of attachment and intimacy. *Identity*, 9, 1-32.
- 24-Berman, S. L., Weems, C. F., Rodriguez, E. T., & Zamora, I. J. (2006). The relation between identity status and romantic attachment style in middle and late adolescence. *Journal of Adolescence*, 29, 737-748
- ۶- بادام فیروز ع، رحیمیان ا، ناجی ا، شیخی م. (۱۳۹۶). تنظیم شناختی هیجان در دانشجویان: نقش پیش‌بین قدرت ایگو و سازمان شخصیت. *مجله دانشگاه علوم پزشکی قم*, ۳۷-۴۵.
- 7- Kaiser E. (2020), Violence on street children: Looking through Erikson's psychosocial development theory, *Journal of Health and Social Sciences* 5,1. 45-52
- 8- Berzonsky, M. D., & Kuk, L. (2005) "Identity style, psychosocial maturity, and academic performance". *Personality and Individual Differences*. 39, 235-247
- ۹- پورمحسنی، ف. (۱۳۹۳). سبک‌های هویت، راهبردهای شناختی تنظیم هیجان و سلامت روانی دانشجویان: مدل معادلات ساختاری. *فصلنامه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*, ۱۳۳-۱۵۹.
- 10-Markstrom C. A, Kalmanir H. M. (2001). Linkages Between the Psychosocial Stages of Identity and Intimacy and the Ego Strengths of Fidelity and Love, *AN INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORY AND RESEARCH*, 179-196
- 11-Anthis, K. (2014). Hope, Will, Purpose, Competence, and Fidelity: Ego Strengths as Predictors of Career Identity. *An International Journal of Theory and Research*
- ۱۲- فیست جس، فیست گریگوری. (۱۳۹۴). *نظریه‌های شخصیت، ترجمه یحیی سید محمدی*. تهران: نشر روان.
- 13-Sekowski M (2020) Attitude Toward Death From the Perspective of Erik Erikson's Theory of Psychosocial Ego Development: An Unused Potential, *Journal of Death and Dying*, 935-957
- 14-Khairani & Maemonah (2021), THE NATURE OF PSYCHOSOCIAL DEVELOPMENT IN EARLY CHILDHOOD ACCORDING TO ERIK ERIKSON'S VIEW, *Jurnal Kajian Gender dan Anak*, 05,02, 151-161

- 33-Kirkpatrick, L. A. (2005). Attachment, evolution, and the psychology of religion. New York: Gikford press
- 34-VandenBos, G. R. (2015). *APA Dictionary of psychology*. Washington DC: American Psychological Association
- 35-Ainsworth Mary D. Salter, Blehar Mary C., Waters Everett, Wall Sally N. (2015). *PATTERNS OF ATTACHMENT A Psychological Study of the Strange Situation*. New York: Psychology Press
- ۳۶-هومن، ح. (۱۳۹۵). مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه (سمت).
- ۳۷-فتحی آشتیانی، ع. (۱۳۹۵). آزمون‌های روان‌شناختی جلد دوم. تهران: انتشارات بعثت.
- ۳۸-الطافی، ش. (۱۳۹۰). بررسی و مقایسه قدرت ایگو و صفات شخصیتی وابسته به مصرف مواد و مستقل. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی دانشکده علوم انسانی دانشگاه شاهد.
- ۳۹-رسول‌زاده طباطبایی ک، حقیقت ف، زادهوش س. (۱۳۸۸). نیرومندی من، شدت درد و خودکارآمدی مربوط به درد در بیماران مبتلا به مالتیپل اسکروزیس: بررسی نقش متغیرهای واسطه‌ای. پژوهش در سلامت روان‌شناختی، ۶۱-۷۲.
- ۴۰-پاک‌دامن. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط بین دل‌بستگی و جامعه‌طلبی در نوجوانان. پایان‌نامه دکتری دانشگاه تهران.
- ۴۱- تیموری علی، غلامعلی لوانسانی مسعود، بخشایش علی‌رضا. (۱۳۹۱). پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس سبک دل‌بستگی و خودمتمایزسازی. *خانواده‌پژوهی*. ۴۴۱-۴۶۳.
- 25-Doumen, S., Smits, I., Luyckx, K., Duriez, B., Vanhalst, J., Verschuere, K., & Goossens, L. (2012). Identity and perceived peer relationship quality in emerging adulthood: The mediating role of attachment-related emotions *Journal of Adolescence*, 35, 1417-1425
- 26-Kerpelman, J. L., Pittman, J. F., Saint-Eloi Cadely, H., Tuggle, F. J., Harrell-Levy, M. K., & Adler-Baeder, F. M. (2012). Identity and intimacy during adolescence: Connections among identity styles, romantic attachment, and identity commitment. *Journal of Adolescence*, 35, 1427-1439
- 27-Samuolis, J., Layburn, K., & Schiaffino, K. M. (2001). Identity development and attachment to parents in college students. *Journal of Youth and Adolescence*, 30, 373-384
- 28-Pittman, J. F., Keiley, M. K., Kerpelman, J. L., & Vaughn, B. E. (2011). Attachment, identity and Intimacy: Parallels between Bowlby's and Erikson's Paradigms. *Journal of Family Theory and Review*, 3, 32-46
- 29-Cassidy Jude ,Shaver Phillip R. . (2016). *Handbook of Attachment Theory, Research, and Clinical Applications*. New York: The Guilford Press.
- 30-BOWLBY, J. (1969). *ATTACHMENT AND LOSS VOLUME I ATTACHMENT*. Basic Books: New York
- 31-Guo Lingjie ,Ash Jude . (2020). Anxiety and Attachment Styles: A Systematic Review. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 1005-1012
- 32-Ceyhan Ebubekir ,Boysan Murat , Kadak Muhammed Tayyip. (2019). Associations between Online Addiction, Attachment Style, Emotion Regulation, Depression and Anxiety in General Population: Testing the Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction. *Sleep and Hypnosis: A Journal of Clinical Neuroscience and Psychopathology*, 123-139

43-Erikson, E. H (1964). Insight and Responsibility.
New York: Norton.

44-Matas, L., Arend, R. A., & Sroufe, L. A.(1978).
Continuity of adaptation in the second year: The
relationship between quality of attachment and
later competence. Child Development, 49,547- 556

۴۲- زیباکردار معصومه، شریفی نسترن، پاشاشریفی حسن.
(۱۳۹۲). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه
دل‌بستگی بزرگسالان کولینزورید و رابطه آن با پنج عامل
شخصیتی. NEO-FFI. پایان‌نامه ارشد روان‌شناسی دانشکده
روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران
مرکزی.